Valtiovarainministeriö
Budjettiosasto
Budjettineuvos Kirsti Vallinheimo

Valtionhallinnon kehittämisosasto
Hallitussihteeri Anna Gau

Lausunto

HE 137/2018 vp
24.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 137/2018 vp

Yleistä

Valtiovarainministeriö on antanut asiasta lausunnon. Lausunnossaan 26.4.2018 (VM/564/00.00.05/2018) valtiovarainministeriö ei ollut vakuuttunut lainsäädännön tarpeellisuudesta. Valtiovarainministeriön ko. lausunto on lähetetty hallintovaliokunnalle tämän lausunnon yhteydessä.

Valtion talousarvioon vuodelle 2019 on varattu rahoitusta +2,174 miljoonaa euroa itse järjestelmän perustamiseen ja ylläpitoon. Tällä budjettipäätöksellä ei vielä oteta reservipoliisia käyttöön. Jatkossa pysyvää rahoitusta tarvitaan järjestelmän ylläpitoon 250 000 euroa/vuosi.

Hallituksen esityksen esittelyvaiheessa sisäministeriö vakuutti valtiovarainministeriölle pitävänsä selvänä sitä, että kaikkien virastojen ja laitosten tulee aina toimia talousarvion rajoissa. Eli sekä sisäministeriö että valtiovarainministeriö olivat yksimielisiä siitä, ettei valtioneuvosto voi tehdä päätöstä reservipoliisin käyttöönotosta silloin, jos tarkoitukseen ei ole olemassa tarvittavia määrärahoja eli kun poliisin toimintamenomäärärahan ei arvioida riittävän tarkoitukseen ja kun tarkoitukseen ei ole osoitettu myöskään lisämäärärahaa. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö ei lopulta vaatinut lain 2 §:n 1 momenttiin ilmaisua ”talousarvion rajoissa” ja puolsi osaltaan hallituksen esityksen antamista ehdotetussa muodossa.

Valtiovarainministeriö korostaa kuitenkin, että poliisin tehtävät ovat muuttuneet ammatillisesti entistä vaativammiksi ja ne edellyttävät entistä osaavampaa ja sopivampaa henkilöstöä. Näin ollen edelleen on epäilyjä siitä, voidaanko poliisikoulutusta vähäisemmällä koulutuksella ja harjaantumisella hoitaa samoja tai samantyyppisiä virkatehtäviä valtion vastuulla.

Virkamiesoikeudellisia näkökohtia

Laki reservipoliisista 13 §

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin, että sen lisäksi, mitä valtion virkamieslaissa säädetään virkasuhteen päättämisestä, tässä laissa tarkoitettu palvelussuhde voidaan irtisanoa, jos 2 §:ssä säädettyjä edellytyksiä palvelussuhteen

jatkamiseksi ei enää ole.

Valtiovarainministeriö on aiemmassa lausunnossaan todennut, että esityksen perusteella oli epäselvää, mikä on 13 §:ssä säädetyn irtisanomisen suhde virkamieslain mukaiseen irtisanomissääntelyyn. Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa asia on kuvattu tarkemmin.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa on esitetty, että valtion virkamieslain 25 §:ssä on säädetty irtisanomisperusteista, joita ovat henkilöön tai hänen käyttäytymiseensä liittyvät syyt. Valtion virkamieslain 27 §:ssä on säädetty virkamiehen taloudellisista ja tuotannollisista syistä tapahtuvan irtisanomisen perusteet. Lisäksi perusteluista ilmenee muun muassa, että lain 13 § täydentäisi virkamieslain 27 §:ssä säänneltyä eikä 27 §:n tulkintakäytäntö tehtävien vähentymisen suhteen siten koskisi tilannetta, kun valtioneuvosto peruuttaa päätöksensä reservipoliisihenkilöstön käyttämisestä. Perustelujen mukaan valtiotyönantajalla ei ole mahdollisuutta ennakoida tilanteiden kestoa, mutta voitaisiin esimerkiksi selvittää, olisiko poliisilla mahdollisuutta tarjota henkilölle tehtäviä palvelussuhteen loppuajaksi. Valtiotyönantajalle ei kuitenkaan asetettaisi tällaisessa tapauksessa työllistämisvelvoitetta. Virkasuhteen irtisanomisessa noudatettaisiin valtion virkamieslaissa säädettyä.

Ehdotus valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan, että valtion virkamieslain 7 §:n 7 kohtaa, jossa säädetään sisäasianhallinnon viroista, joihin nimitettävän tulee olla Suomen kansalainen, muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin reservipoliisin määräaikainen virkasuhde. Muutoksen tarkoituksena olisi se, että reservipoliisin määräaikaiseen virkasuhteeseen samoin kuin poliisimiesten virkoihin voitaisiin nimittää vain Suomen kansalainen.

Edellä ehdotettu muutos virkamieslakiin on perusteltu. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa koskien valtion virkamieslakia on käytetty ilmaisua ’’reservipoliisin määräaikainen virka.’’ Täsmennyksenä on todettava, että reservipoliiseja ei nimitetä määräajaksi virkaan, vaan kyseessä on määräaikainen virkasuhde. Lakiehdotuksessa asia on esitetty oikein.